

103028

Vi som lever i det 20. århundre vet hva massepsykose kan medføre. I dagens kronikk peker direktør Gustav A. Ring på at massepsykose ikke bare finnes blant «enkle mennesker». I aviser og fjernsyn har vi i den senere tid ofte sett studenterhorder velte gjennom gatene i mange storbyer verden over. at universitetene med stor styrke motarbeider denne tendens og understreker den enkeltes selvstendige stillingstagen i saklig meningsbrytning.

MASSESTUDENTEN

Av direktør Gustav A. Ring

Som ved et evig stafettløp har menneskets hjerte slått uopphørlig fra generasjon til generasjon frem til nuet. Vi kan anslå menneskeslektens biologiske periode til minst 30–40 millioner år. Hvis vi grafisk regner et år til én millimeter og en generasjon til 30 år, vil vi kunne se for oss et menneskehetens biologiske løp med generasjonsveksling hver 3 centimeter fra Drammen til Oslo. For de fleste slektsgrener har bare de siste 2–3 meterne av disse 40 kilometer foregått under noe som ligner siviliserte forhold. Hele Norgeshistorien ville ikke representere mer enn én meter.

Når vi betrakter andre arter av liv på vår klode, ser vi og forstår vi lett hvordan en naturens utviklingslov har frembragt et mønster av livsbefordrende instinkter. Vi ser hvordan maurene bygger i artsriktig form, fuglearter flyr i formasjon, og hvordan beitemed dyreslag søker sammen i flokk. Disse tilbøyeligheter er blitt artsutviklet gjennom årtuseners kamp for tilværelsen.

Selvfølgelig har menneskenes mønster av følelser og instinkter hatt en tilsvarende utvikling, selv om sivilisasjonsmennesket blir oppdratt og påvirket på tvers av iboende dragninger.

Vi ser flokktilbøyeligheten allerede i barnehaven, med det lystbetonte i å være sammen og panikken ved å bli skjøvet utenfor. Behøvet for å tilhøre er en dominerende menneskeimpuls. Vi ser hvor snart det utpeker seg en fører i flokken, og hvordan de instinktive affektreaksjoner smitter. Både aggresjon og frykt blir felles, stemningen og holdningen smitter, sammen går man til angrep, og frykten slår gruppen under ett. Enkeltmenneskets følelsesbundne reaksjoner synes å forsterkes med gruppens størrelse.

Vår sivilisasjon er bygget på

disiplinering av instinktene. Men dette kulturens overskikt av fornuft og samfunnsdisiplin er farlig tynt.

Verdensbefolkningen nådde gjennom årtusener aldri over en milliard, inntil alt kom i akselerende bevegelse for få generasjoner siden. I løpet av forrige århundre fikk vi én milliard flere mennesker på jorden, og i løpet av de siste generasjoner har vi igjen sett en dobling. Samtidig stiger behov og muligheter for høyere, såkalt akademisk skoleing i enda større takt. I USA regner man allerede med at over ½ av all ungdom får akademisk utdanning. De nødvendige, moderne masseproduksjonsmetoder for studenter avviker først og fremst ved sitt antall fra sitt antikke forbilde.

Den franske lege, tenker og forfatter, Gustave le Bon, utga sitt verk om massepsykologi ved århundreskiftet, og senere har også Ortega y Gasset i «Massenes opprør» fremhevet de enorme farer og problemer ved at vi nå vil oppleve massenes århundre.

Den moderne, demokratiske idé gir i prinsippet styringsretten til flertallet av de voksende milliarder, men dette medfører nødven-

digvis at fullmakter blir tatt eller gitt til organisasjoner og disses førere. Og hvem blir førere? Ønsket og viljen til å lede kan ligge i så meget, men utpekt blir først og fremst de som har den intuitive eller tillærte evne til å fange massene. De vet at i en hvilken som helst skare, uansett individenes utdannelsesgrad og intelligens, er de emosjonelle momenter vesentlig sterkere enn de fornuftige. Massen kan drives til

organisasjonsdyktige men of action. Fra protestlister til demonstrasjonstog, talekor og flaggborger, er ikke veien lang til sten og bensinflasker, knuste ruter og andre former for akademiske argumenter.

Vi ser i jevn og stigende grad i billedrevyer fra alle verdensdeler, hylende, rasende studenterfjes i tusener storme frem i gatene i Tokyo, Djakarta, Peking, Damaskus, Athen, Amsterdam eller Buenos Aires. Ja, også ved amerikanske universiteter velter studenterhorder biler og setter ild. Og universitetenes ledere forblir forbausende passive. Kan det henge sammen med at disse også blir svakt induisert av massesuggestionen og påvirket av en viss sympati, en hemmelig gruppesolidaritet?

Men uten intelligent, engasjert motinnsats fra den akademiske ledelse, vil den pågående revolusjon utviske de logiske prinsipper og idealer som har vært tilkjempet gjennom århundrer på antikens forbilde og holdt i ære til vår tid. Ad den minste motstands vei vil flertallsmennesket gli over i gruppene, i organisasjonene, hvor de lett kan bli bytte for sine egne iboende hordeinstinkter.

Jeg så de intelligente, tyske studenter i Berlin beruses av sine naziledere. Etter krigen har vi alle sett hvordan studentene i land etter land har ledet diktaturet frem — som regel vel uten egentlig individuelt å ha villet det. I flokk, i masse, godtar man lett at det innbilt hellige mål rettferdiggjør de urene midler. Krigen, volden blir helliggjort, og man forsvarer begreper som «progressive» kontra «reaksjonære» diktaturer.

Massestudenten

Den Svarte Ring

Aftenposten 2 sept. 67

side 2

forbrytersk brutalitet, destruksjon og lynsjing, men også til heroisk barrikadestorm og betingelsesløst offer av liv og helse for det aksepterte ideal. Vår motstand mot nazistene, ute og hjemme, ble utkjempet på det tragiske og ikke på det trivielle plan. Våre emosjonelle førere ble Churchill, kong Haakon, ja, gjerne Reistad og Øksnevad med. Og vi sjaltet ut fornuften: Right or wrong — my country.

Det som, er den store fare nå, er at vi ved en ønsket fremskrittutvikling i alle land får masseuniversiteter — vi får massestudenter i voldsomme ansamlinger rundt i stadig flere og større læresteder. Livskraftig, følelsessulten ungdom, som ved menneskets dominerende flokkinstinkter søker sammen, vil så å si vente på sine forførende.

Studentmiljøene finner sine or-

Vi vet at den samme skare som begjelstret tiljublet Messias en søndag, bare 4 dager senere hylte på hans pinefulle død. Vi vet at menneskene, uansett utdannelsesnivå, ved den minste massesuggestion fratras sin fornufts styringsevne og nivelleres til et infantilt intelligensplan. Massereaksjon blir horderreaksjon. De akademiske idealer hevder at menneskeånden utvikles ved sannhetssøkende meningsbrytning, slik at de subjektive syn ved syntese kan nærme seg det objektivt riktige. Hvis ikke disse idealer bare skal fremkalles som stadig famlende relikvier fra en forherliget fortid, så må det gjøres mer for forskning og studier i massepsykologien.

«Kjenn deg selv», hugget grekerne inn på Apollon-tempelet, og man tenkte da, som siden efter i over 2000 år, på individet. I de siste to generasjoner har man gjort store landevinninger innen individual-psykologien, mens den stadig viktigere massepsykologiske vitenskap ikke har fulgt med.

Den akademiske elite må se sitt historiske ansvar og ikke akseptere at flertallsavstemninger får gjelde som sannhetsbevis. De må selv holde det kjølige ord og den klare fornuft i hevd og ikke la seg forlede til å godta protestlister og opptok som sannhetsfremmende universitetsmetoder. Denslags kunne overstås som forbigående inflammasjoner og barnesykdommer i de tidligere, mindre universitetsmiljøer. Men i massestudentenes tid vil infeksjonen lett kunne smitte til epidemi og pest.

Vår verden og vår sivilisasjon oppnår store fremskritt. Men vårt kulturskikt er tynt over de instinkter som har million-års bakgrunn og som ved suggestionens smitte kan skalle av og blottstille den primitive hordemann. Disse naturlige instinkter kan avreageres og kanaliseres til lek, lag-sport, til dans, ablegøyer og autoritetskarikerende opptok, men ikke som form for politisk og idé-argumentasjon. Og tendenser til studentsyndikalisme med organisering av pressgrupper for streikeaksjoner og demonstrasjoner i stedet for sannhetssøkende diskusjonsinnlegg burde aktivt motarbeides av studentverdenen selv. Det blir viktigere nå enn noen gang før i historien å fremheve individets ansvar og betydning.